६२६८—४०
पत्र

E-41

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ६७ ग-१

Title कर्मप्रदीपः

Author

Extent ४० पत्र Age सं० १८६०

Subject कर्मकाण्ड (धर्मशास्त्र)

काव्यप्रदीप

St. Cat No

स्व =

क० २० ॐनमः सामवेदाय अथातो गोभिलोक्ता
१ नामन्येषां चैव कर्मणां अस्पष्टानां वि
धिं सम्यक् दर्शयिष्ये प्रदीपवत्
१ त्रिवृदूर्ध्ववृतं कार्यं तन्तुत्रयमधोवृ
तं त्रिवृच्चोपवीतं स्यात्तस्यैको
ग्रंथि ग्रन्थिरिष्यते २ पृष्ठवंशे च नाभ्यां
च धृतं यद्विंदते कटिं तद्धार्यमुपवी
तं स्यान्ना[illegible]लंबं नाच्छ्रितं ३
सदोपवीतिना[illegible]भाव्यं सदाबद्धशि
खेन च विशिखो व्युपवीतश्च यत्क
रोति न तत्कृतं ४ त्रिः प्राश्यापो द्वि
रुन्मृज्य मुखमेतान्युपस्पृशेत् आ
स्यनासाक्षिकर्णां[illegible] नाभिवक्षः
शिरोंऽसकान् ५ यत्रोपदिश्यते क
र्म कर्तुरंगं न तूच्यते दक्षिणस्तत्र वि
ज्ञेयः कर्मणां पारगः करः ६ यत्र दि
क् नियमो नास्ति जपहोमादिकर्मसु ति
स्रस्तत्र दिशः प्रोक्ता ऐंद्री सौम्यापराः

अंगुष्ठेन प्रादेशिन्या घ्राणं वै उपस्पृशेत् अंगुष्ठाना
मिकाभ्यां च चक्षुः श्रोत्रे — कनिष्ठांगुष्ठाभ्यां नाभिं हृदयं
तलेन वै सर्वाभिः शिरः पश्चाद्बाहू चाग्रेण सर्वं स्पृशेत्

जिना: ७ तिष्ठन्नासीनप्रकोवानि-
यमोयत्रनेदृश: तदासीनेनकर्त्तव्यंन
प्रकोणनातिष्ठता ८ गौरीपद्माशची
मेधासावित्रीविजयाजयादेवसेना
स्वधास्वाहामातरोलोकमातर: ९
धृति:पुष्टिस्तथातुष्टिरात्मदेवत-
यासह गणेशेनाधिकाह्येतावृद्धौ
पूज्याश्चषोडश १० कर्मादिषुतस
र्वेषुमातर: सगणाधिपा: पूजनी
या: प्रयत्नेनपूजिता: पूजयन्तिता:
११ प्रातिमासुवसुधारास्तुलिखित्वा
वापटमदिग्ध प्रापिवादनवंजेभने
वोचैश्चपुण्याविधे: १२ कुड्यलग्न
वसोर्धारा सप्तधारांघृतेनतु कार
येत्पंचधारांवानातिनीचांनचोच्छ्रि
तां १३ आनिष्ट्वातुपितृन्श्राद्धे
नकुर्यात्कर्मवैदिकं तत्रापिमा-
तर: पूर्वंपूजनीया:प्रयत्नत: १४

क॰ प्र॰ क्रोडभ्यासोचप्रांत्यर्ध्यंजम्नातत्वा
२ समाहितः यद्वाःपितृभ्यस्तदनुज
त्वाभ्यांकृष्णपक्रमेत् १५ नासिष्ठा
कोविधिःतुन्नोदृष्टव्योऽन्ननिरामि
षः अतःपरंप्रवक्ष्यामिविशेषस्
द्योभवेत् १६ श्रातरामंत्रितान्
विप्रान्युग्मान्भयतस्तथा उप
वेश्यकुशान्दद्यादृजुनैवहिपाणि
ना १७ हरितायाज्ञियादर्भाःपीत
काःपाकयाज्ञिकाःसमूलापितृद
वत्याःकल्माषावैश्वदेविकाः १८
हरितावैसपिंजूलाःशुष्काःस्निग्धाः
समाहिताः रत्निमात्राःप्रमाणेन
पितृतीर्थेनसंस्कृताः १९ पिंडा
र्थंयेस्तृतादर्भाःस्तर्पणार्थेपितृये
वच धृतैःकृतेचविण्मूत्रेत्याग
स्तेषांविधीयते २० दक्षिणापांते
येज्ञादेवान्परिचरन्सदा पातये

दित्तरज्जानुपित्नन्यारिचरन्नपि २१
निपातोनाहिसव्यस्यजानुनोवि
द्यतेक्वचित् सदापरिचरेज्ज्ञा
पित्रनप्यदेववत् पित्र्यस्यत्तद २२
र्भेष्मूपविश्यकुशेष्वनान् गोत्रना
माभिरामंन्यपित्नन चर्घ्यप्रदापयेत्
२३ नात्रापसव्यकरणा न्नापित्र्यं
नोर्घ्यमिष्यते पात्रारोगोत्तरणादी
निदैवेनैवाहिकारयेत् २४ ज्येष्ठ
श्रोत्तरकरान्युग्मान्करायाग्रपूर
वित्रकान् कृत्वार्घ्यः सप्तव्याने दात
केकस्यात्रदीयते २५ अनंतर्ग
र्भिणाः स्यग्रकोश्चं द्विदलमेवच
प्रादेशमात्रंविज्ञेयंपावित्रंयत्रक
त्रचित् २६ एतदेवहिपिञ्जूला
लज्जणाः समुदाहृत आज्यस्योत्प
वनार्थयत्तदप्येतावदेवत् २७
एतत्प्रमाणामेवैकेकोशामेवाई

क॰ प्र॰ मंजरी पुष्पकां वा प्रीसर्पकुसुमां ।
२ पिंजूलीपरिचत्तते २८ पित्र्यमंत्रा
न्तदूर्वेषान्त्रान्मालंभे धर्मेत्तरो
त्रा घोवायुसमुत्सर्गेप्रहासेन्तन ।
माषरो २९ मार्जारमूषकस्पर्शे
त्राकृष्टेक्रोधसंभवे निमित्तेष्वे
षु सर्वेषु कर्मकुर्वत्त्रप: स्पृशेत् ३०
त्राक्रियायाश्रुविधाप्रोक्ताविद्वद्भि:
कर्मकारिणां त्राक्रियायाचपरोक्ता
३१ चतृतीयाचायष्यात्त्रीया स्वशा
खाश्रयमुत्सृज्यपरशाखाश्रयंव
य: कर्तुमिच्छति दुर्मेधा मोघं त
त्तस्यचेष्टितं ३२ यत्राम्नातं: ।
स्वशाखायांपरोक्तमविरोधिच
विद्वद्भिस्तदनुष्ठेयमाग्निहोत्रादि
कर्मवत् ३३ प्रक्रान्तमन्यथाकुर्या
चदिमोहात्कथंचन यत्तत्तदे
व्यारभ्यतन्त्रत एवसमापयेत् ३४ ।

समान्नयद्विज्ञानीयात्मयैनदय्यान्कृ
तं तावदेवपुनः कुर्यान्नावृत्तिः सर्वक
र्मसु: ३५ प्रधानस्याक्रियायत्रसा
गंतात्क्रियतेपुनः तदंगस्याक्रियायां
तुनावृत्तिर्नैवतत्क्रिया ३६ मधुम
धितियत्सत्रविज्ञेपोऽशिहामिधूत्ता
गायव्यनंतरं सोप्रमंत्रविवर्जितः मधु
३७ नचाभ्रूतत्कजपेदेवकरवाविति
त्रसंहिता एवजपः कार्यः सोम
सामादिकः शुभः ३८ पवक्रतव्रुक
रोऽन्नस्यानिलवद्यवततया ऊर्ध्वं
सुसन्निधोसावत्यन्निभोविपरीतकः
३९ संपन्नमितितृप्ताः स्थ प्रश्न
स्थानेविधीयते सुसंपन्नमितिप्रो
त्तेशेषमन्ननिवेदयेत् ४० प्राग
ग्रेषुपदर्भेष्वाद्यमामंत्र्य पूर्ववत्
अपः क्षिपेन्मूलदेशे ऽवनेनिक्ष्वेति
निपातनः ४१ द्वितीयंचतृतीयंच

क॰ प्र॰ मध्यदेशाग्रदेशयोः मात्रा मह॥
८ प्रवृत्तौ ८ः त्वितेषामेववामतः ४२
सर्वस्मादन्नमुद्धृत्यव्यंजनैरुपा
सिच्यच संयोज्य यवकर्कन्धुदधि
भिः प्राङ्मुखस्ततः ४३ मवनेज
नवात्पिंडान्कृत्वाविल्वप्रमाणाका
न् तत्पात्रतालनेनाप्यवनरप्यव
नेजयेत् ४४ उत्तरोत्तरदानेनपि
डानामुत्तरोत्तरः भवेदधश्चाध
राणामधरः श्राद्धकर्मणि ४५ त
स्माच्छ्राद्धेषुसर्वेषुवृद्धिमत्स्वित
लम॰ रेषुच मूलाग्रदेशेषुदत्सका
ः ८ः ष्वानिर्वपेत् ४६ गन्धादीन्नि
क्षिपेत्तूसीततश्चाचामयेद्द्विजा
न् अन्यत्राप्येषएवस्याघवादि
राहितोविधिः ४७ दक्षिणाप्लवणे
देशेदक्षिणाभिमुखस्यच दक्षि
णाग्रेषुदर्भेषुविशेषोऽन्यत्रविधिः

स्मृतः ४८ अप्याग्रभूमिमासिं
चेद्धूसंप्रोक्तितमास्तिविनि शिवाज्ञा
पः सांतिवित्तिचयुग्मानेवोदकेनच
४९ सोमनस्यमास्तिविजिचव्यष्टदार
नमनंतरं अव्दतत्वोरिष्टंचास्तित्वत्प
त्तनान्प्रातिपादयेत ५० अव्दयपोद
कदानंत्वर्घ्यदानेवाहिष्यते यच्चे
वनित्यंतत्कुर्यान्नरान्नर्थ्याकदाच
न ५१ अर्घ्यद्वयपोदकेचेवपिंडर
दानेऽवनेजने नत्रस्पतुनिवाज्ञी
स्यात्कचधावाचनएवव ५२ प्रार्थ
नास्कप्रातिप्रोक्ते सर्वोस्वेवाह्निजोत्त
मैः पवित्रांत्राहिंतान्नापिंडानासिं
चेदुत्तानपाचिद्तत्तः युग्मानेवस्वास्ति ५३
वाच्यांगुष्ठमग्रहं सदा नतुवाधु
र्यस्यापिअस्यप्रशाम्यातुव्रजेत्त
तः ५४ एषश्राद्धविधिः कृत्स्न
उक्तः संक्षेपतोमया येविंदंति न

क॰प्र॰ मुहांतिश्राद्धकर्मस्तेक्वचित्
५ ५५ इदं ऽश्राम्बवगर्हं च परिसंख्या
नमेवच वासिष्ठोक्तंचयोवेदसा
श्राद्धंवेदनेत्तरः ५६ असकृद्यानि
कर्माणिक्रियेरन्कर्मकारिभिः
प्रतिप्रयोगंनैताःस्युर्मातरःश्रा
द्धमेवच ५७ आधानेहोमयोश्चैव
वैश्वदेवेतथैवच बलिकर्मणिदर्
शेचपौर्णमासेतथैवच ५८ न
वयत्तेचयेत्रतावदन्येवंमनीषि
णः एकमेवभवेच्छ्राद्धमेतेषुनपृ
थक्पृथक् ५९ नाष्टकासुभवे
च्छ्राद्धंनश्राद्धेश्राद्धमिष्यते नसो
ष्यंतीजातकर्मप्रोषितागतकर्म
सु ६० विवाहादिःकर्मगणोय
उक्तोगर्भाधानंऽसवनांतः विवा
हादावेकमेवात्रकुर्यात् ६१ श्रा
द्धंनादौकर्मणःकर्मणःस्यात् प्रदो

वैश्राद्धमेकं स्यात्क्षौनिक्कालस्य
वैश्यायोः न श्राद्धं भुज्यते कर्तृस्व
पमेवाश्विकर्मणि हलाभियोगा
दिभुजनष्टदुर्कार्यान्तरव्यवरूपक्त
प्रतिप्रयोगमध्येवामादावेकं त
कारयेत् ६३ वहलवद्गुपस्मु
स्वत्त्यपर्वपारिविष्यन्तोः सूर्येद्व
कर्मणायेकृत्तयोः श्राद्धं नैवविध
ते ६४ नदशाग्रंथिकेमेवाविष
वद्दृष्टकर्मणि ह्यभिदृष्टानाकि
त्नायांनैवप्रावेभूविद्यते गरोश्रः ६५
क्रियमाणोऽनुमानात्मः हजन्तः
सत्रत सहूदेवमवेश्राद्धमादौ
नष्टप्यगादिष्ठु ६६ येत्रयवभ
वेश्राद्धं नवत्तन्त्रचमान्तरः प्रासं
गिकामिदं प्रोक्तमतः प्रकृतमुच्य
ते ६७ श्राधानकालाये प्रोक्ता
स्तापायाश्चाग्नियानयः नदाम्र

क·प्र· योग्निमादध्यादग्निमानग्रजोय
६ दि ६८ दाराधिगमनाधानेयः॥
कुर्यादग्रजाग्निमः परिवेत्तासवि
ज्ञेयंपरिवित्तिस्तुपूर्वजः ६९ परी
वित्तिपरिवेत्तारौनरकंगच्छतो॥
ध्रुवं अपिचीर्णप्रायश्चित्तौपा
दोनफलभागिनौ ७० देशान्तर
स्थः क्लीबैकवृषणानसहोदराव्
वेश्यातिसक्तपतितशूद्रतुल्याति
रोगिणः ७१ जडमूकान्धबधिरकु
ब्जवामनकुण्ठकान् अतिवृद्धानभा
र्यांश्च कृषिसक्तान्नृपस्यच ७२
धनवृद्धिप्रसक्तांश्च कामतोका
रिणस्तथा कुलटोन्मत्तचोरां
श्चपरिविंदन्नदुष्यति ७३ धा
नवार्धुषिकं राजसेवककर्मकान्
च्या प्रोषितंचप्रतीक्षेतवर्षत्रयमे
पित्वरन ७४ प्रोषितयघश्रावा

नत्वमुद्वांतेसमान्वेत मागतेन
चनत्वामिन्यादवाग्मेहूयेचरेत्॥
७५ लक्षरोमाणगत्तायात्लप्रमा
णं द्वादशांगुलं तन्मूलमत्कायो॥
दीर्वीतस्या एतन्नवोत्तरं ७६ उद
गग्नाया: संलग्ना: शेषा: प्रादेश
मात्रिका: सप्तसप्तांगुला न्यस्य
कुशेनैवसमुल्लिखेत् ७७ माना॥
क्रियायामुक्तायामनुक्ते मानक
र्तरि मानकृद्यजमान: स्यादिह
यामेषनिश्चय: ७८ उरापमेवा
दधीनाग्नि: साहि सर्वै: प्रशस्यते
अनर्हकंत्वंपुत्वस्यकाम्येस्तन्त्री
यतेशमं ७९ यस्यदत्वाभवेत्क
न्यावाचासत्येनकेनचित सोऽ
न्यां समिधमाधास्यन्नादधीतैकना
त्यपा ८० अनूढैवतुसाकन्या
पंचत्वं यदिगच्छति न तयापाप्रत्तलो

क. १. पोस्यन्ते नैवान्या ऽ समुद्वहेत् ८१
७ अथ चेन्न लभेत्तान्या याचमानो
पि कन्यकां तमाग्निमात्मसाक्षि
त्वादिष्य ऽ स्यादुत्तराश्रमी ८२
अश्वत्थोयः शमीगर्भः प्रशस्तो
र्वीसमुद्भवः तस्य या प्राङ्मुखी
शाखा वोदीची वोर्ध्वगापि वा ८३
अरणिस्तन्मयी प्रोक्ता तन्मय्ये
वोत्तरारणिः सारवद्दारवं चात्र मो
वीली च प्रशस्यते ८४ स ऽ संसक्त
मूलो यः शम्याः स शमीगर्भ उ
च्यते तेऽलाभे त्वशमीगर्भाद् उद्धरे
द्वा विलंबितः ८५ चतुर्विंशति
रंगुष्ठादैर्घ्यं षडपि पार्थिवं चत्वा
र उच्छ्रायो मानमरण्योः परिकीर्त्ति
तं ८६ अष्टांगुलः प्रमन्थः स्याच्चा
त्रं स्याद्द्वादशांगुलं ओवीली द्वादशो
वस्याद् एतन्मन्थयंत्रकं ८७

ऽंगुष्ठांगुलिमानं तु यत्र यत्रोपदि
श्यते तत्र तत्र वद्हत्पर्वग्रंथिभिर्मि
तु यात्सदा ८८ गोवालैः शाण
सम्मिश्रैस्त्रिवृद्धृत्रमनं रेवग
यामप्रमाणां नेत्रं स्यात्क्रमप्यु
तेन पावकः ८९ मूर्ध्नादि कर्णाव
ज्ञीणाकचरा चापि पंचमी अंग
ष्ठमात्रा रायेनाति अंगुष्ठं वक्त्रउक्ष
ते ९० अंगुष्ठमात्रं हृदयं अंगुष्ठ
मुदरं स्मृतं एकांगुष्ठा कटिर्ज्ञेया
गोवालि वैविगुह्यकं ९१ ऊरू जं
घे च पादौ च चक्रस्थो केयं स्यात्क्र
मे अरण्यवयवा होते यास्मि केसू
रिकीर्तिताः ९२ यत्तु हृद्यमितिस्त्री
के देवयोनिस्तु सोच्यते अस्यां
यो जायते वह्निः सकल्याणकृ
दुच्यते ९३ अन्येभ्यपेक्ष्य मंप्याति
नैरोग्यमयमात्मजः अप्यमेस्य

क॰ प्र॰ नैत्वेषनियमो नोत्तरेष्वथ ८४
८ उत्तराराणिनिष्पन्नः प्रमंथ्यः सर्वदा
भवेत् योनिसंकरदोषेण युज्य
ते ह्यन्यमंथ्यकृत् ८५ आर्द्रास
सुषिरा चैव घूर्णा गोपातिता न
च्या नाहिता यजमानानामरणि
श्चोत्तरारणिः ८६ परिधाया
हतंवासः प्रावृत्य च यथाविधि
विभ्य यात्राङ्मुखो यंत्रमावृत्ता
वृत्तमाराधया ८७ चात्रभ्येत्र
मंथ्याग्रं गाढं कृत्वा विचक्षणः
कृत्वोत्तराग्रामरणिं तद्बुध्नम
पारि न्यसेत् ८८ चात्राग्रकील
काग्रस्थामोवीली मुद्गणग्रकां
विष्टंभो धारयेद्घत्रं निष्कंपं प्रय
तः शुचिः ८९ त्रिरुद्वेष्ट्याथ
नेत्रेण चात्रं पत्न्या हृतां स्तुकाः
एवं मंथ्यः परः यपत्ने प्राप्यते :१

स्याधृष्याच्छुतिः १० नैकया
पिविनाकार्यमाधानंभार्यया
द्विजैः अकृतंतद्विजानीयात्स
र्वनात्वारभंतियत् १ वर्गाज्ये
ष्येनवर्कोभिः सवर्णाभिः द्विजन्म
नः कार्यमाग्निसुतेराभिः सा
ध्वीभिर्मथ्यनंप्रथक् २ नात्र
शूद्रीं प्रयुंजीतनद्रोहद्वेषकारि
णीं नचैववात्रतस्थांनान्यपु
साचसहसंगता ३ ततः शाक
तराघम्नाद्वासामन्यतस्थापिवा
उपेतानांवान्यतमामंथ्येद्ग्नि
निकामः ४ जातस्यलक्षणं
कृत्वातंप्रणीयसमिध्यच अ
ध्यापसामिधंचैवब्रह्मणंचोप
वेशयेत् ५ ततः पूर्णांकुतिंजु
त्वासर्वतंत्रसमन्वितां गांदद्यात्
यज्ञवास्तुंनैब्राह्मणोवाससीतथा
धी=

क॰ प्र॰ ६ होमपात्रमनादेशे स्रुवस्रुचौ
९ स्रुवः स्मृतः पाणिरेवेतरस्मिंस्तु
स्रुचैवाथवा हूयते ७ खादिरो
वाप्यपालाशो द्विवितस्तिः स्रुवः
स्मृतः स्रुग्बाहुमात्रा विज्ञेया वृ
त्तस्तु प्रग्रहस्तयोः ८ स्रुवाग्रे घ्रा
णवत्खातं द्व्यंगुष्ठं परिमंडलस्तु
लं सर्वखातं सनिर्वाहं स्रुचश्च
र्ध्वं षडंगुलं कुर्यात् ९ प्राक्शः
प्रैवकुशैः कार्यः संप्रमार्गो जुहूषता
ता प्रतापनं च लिप्तानां प्रक्षाल्यो
ष्णेन वारिणा १० प्राञ्चं प्राञ्चमुद
ङग्नेरुदगग्रं समीपतः तत्तथासा
दयेद्द्रव्यं यद्यथा विनियुज्यते
११ आज्यं द्रव्यमनादेशे जुहोति
षु विधीयते मंत्रस्य देवतायाश्च प्र
जापतिरिति स्थितिः नांगुष्ठाद
धिकाग्राह्यासमित्स्थूलतया क्व

चित्तू नावियुक्तानचौचैवनसकौश
नपाटिता १३ प्रादेशान्नाधिका
नोनानचशाखाविशाखिका
नसपर्णानानिवीर्याहोमेषुचविजा
नता १४ प्रादेशोमित्यप्रमाणं । ध्व॑=ध्म॑
परिकीर्त्तितं एवांविधाभिरेवेह
समिद्भिःसर्वकर्मसु १५ समिधो
ष्टादशेध्मस्यप्रवदंतिमनीषि
णः दर्शेचपौर्णमासेचक्रिया
स्वन्यासुविंशतिः १६ समिद
दिषुहोमेषुमंत्रदैवतवर्जिता
पुरस्ताच्चोपरिष्टाच्चेंधनार्थं
समिद्भवेत् १७ इध्मोप्येधार्थ
माचार्यैर्हविराहुतिषुस्मृतः यत्र
चास्यनिवृत्तिःस्यात्तत्स्पष्टीक
रवाणिवः १८ अंगहोमसमित्तं
त्रसोष्यंत्याख्येषुकर्मसु येषां
चैतदुपर्युक्तंतेषुनतत्सदृशंभवेत् १९

क॰ ग्र॰ अग्निभंगादिविपदि जलहोमादि
२॰ कर्माणि कृत्वापुनिर्मिसर्वाग्निनैति
विधोविधीयते २॰ सूर्येस्तंशैल
मप्राप्ते षट्त्रिंशद्भिः सदांगुलैः प्रा
दुष्करणमसीनांप्राप्तभासंवदर्श
नात्तु २१ हत्वाहूर्दूरविपर्यविह्निरि
हित्वानगच्छेति नावद्धोमाविधिः
भूण्योनात्येनकादिन होमिनां २२
यावन्नसम्यगनभाव्यंतेनभस्थना
णिसर्वतः नचलोहितिमापेतिर
गावत्साप्यंचक्रूयते २३ रजोनीहार
धूमाभ्रवृक्षाग्रान्तरितेरवौ संध्या
मुद्दिश्यपजुकुर्याद्धुतनस्यनलुप्यते
२४ नकुर्यात्तिम होमबुद्धिजैःप
रिसमूहनं वैरूपाक्षंचनजपेत्प्र
पदंचाविवर्जयेत् २५ पर्वणांच
सर्वत्रकर्तव्यमादिनैधिति अंत्येव
वामदेव्यस्यगानंकुर्यान्नियोद्विवा

२६ अहोमकोप्यपिभवेद्व्यायोक्तं
चंद्रदर्शने वामदेव्यं गरोध्वेत्तव
लंपत्तेवैष्णदेविके २७ यान्यधस्त
स्ताम्नानानंनतेभुक्तस्सांभवेत्
एककार्यार्थ्येसाकुर्यात्पारिचो
नापिवर्जयेत् २८ वर्हिःपर्युक्ताएं
चैववामदेव्यंजपस्त्वथा कृत्वाक
त्रिभुसर्वांस्तान्विकमेनन्नाविद्यते
२९ हविष्यं भुयवाग्नुरव्यास्तद
नुव्रीहयः स्मृताः माषकोद्रव
गौरादिसर्वालाभेपिवर्जयेत् ३०
पाराग्याकुत्रि दिशापर्वस्के परि
कांस्ताद्रिलाने नध्रुव पूरमाश्वि
का दैवेनत्ताप्येनबहूयते हविःस्व
गारिणा स्वर्ध्विषिन पावके ३१
योनाग्निषिजुहोत्यग्नौव्यंगारि
णि चमानवः मंदाग्निरामयावी
चदरिद्रश्चसजायते ३२ नस्मा

क॰ प्र॰ समिद्धे होतव्यं नासमिद्धे कदा
२२ चन । आरोग्यमिच्छतायुश्च श्रि
यमात्यंतिकीं परां ३३ होतव्ये च
हुते चैव पाणि शूर्पस्य दारुभिः न
३४ कुर्यादग्नि धमनं कुर्याद्वा व्यजनादि
ना ३४ मुखेनैके धमन्त्यग्निं मु
खाद्ध्येषो ध्यजायत नाग्निं मु
खेनेति च यल्लौकिके योजयन्ति
तत् ३५ पश्चाहनित्यं प्रातर्नि
त्यं स्नायाद नातुरः दन्तान्प्रक्षाल
नपूर्वादौष्टं हि चैत्तदमन्त्रवत् ३६
नारद्यापक्वत्वात्तं पदशांगुलम
पाटितं सत्त्वचं दन्तकाष्ठं स्यात्त
३७ दग्रेण प्रधावयेत् उत्थाय नेत्रे
प्रक्षाल्य शुचिर्भूत्वा समाहितः
परिजप्य च मन्त्रेण भक्षयेद्दन्तधा
वनं ३८ आयुर्बलं यशो वर्चः
प्रजां पशून्वसूनि च ब्रह्मप्रज्ञां च

मे धांचतंनो धेवनस्पते हुई मा
मधयंश्रावरणादिसर्वानघोरज
स्वलाः त्वास्ड स्नानतंकर्वन्निवा
र्जयित्वासमुद्भगा ४० धृतंसह
स्नानयच्चौलंतोयंपासीनविद
ते ननानदीशद्वहागत्तल्लिप
रिकीर्त्तिताः ४१ उपाकर्मणिचो
त्सर्गेप्रेतस्नानेनघ्नैवच चंद्रसूर्य
ग्रहेचैवरजोदोषोनविद्यते ४२
वेदाश्छंदांसिसर्वाणिब्रह्माद्याश्च
दिवौकसः जलार्थिनोप्यपि
तरोमरीच्याद्यास्तथर्षयः ४३
उपाकर्मणिचोत्सर्गेस्नानार्थं
ब्रह्मवादिनः पिपासूननुगच्छं
तिसंहृष्टाःस्वशरीरिणः ४४
समागमस्तुयत्रैषांतत्र हत्यादृ
यो मलाः नूनं सर्वक्षयं यांति किं
मुतैकंनदीरजः ४५ कृष्णीरणंर

क॰ प्र॰ सिच्यमानानामंतरालं समाश्रितः
१२ संपिबेद्यः शरीरेणापर्वन्त्कुशाज
लच्छटाः ४६ विद्यादीन्ब्राह्मणाः
कामान्वरादीन्कन्यकाध्रुवं
आमुष्मिकान्यपि सुखान्याप्नुया
त्सनसंशयः ४७ अम्भुव्यच्छा
चिनादत्तमामम्भश्चकुशजलादिना
अनिर्गतिदशाहान्तप्रेतारक्तां
सिंचते ४८ स्वधुर्न्यंभःसमा
निस्फः सर्वाशिपभासिभूतले
कूपस्थान्यपि सोमार्कग्रहणे
नात्रसंशयः ४९ इति प्रथमः
प्रपाठकः समाप्तः अजकं द्वप्र ॐ
वक्ष्यामि संध्योपासनकं विधि म
नर्हः कर्मणांविप्रः संध्याहीनोय
तः स्मृतः १ सव्येपाणौ कुशा
न्कृत्वा कुर्यादाचमनक्रियां हृ
स्वाः प्रचरणायस्तु कुशादीर्घा

स्तुवर्हिस्तः २ दर्भाःपवित्रमित्यु
क्तंमन्त्रःसंध्यादिकर्मणि सव्यः
सोपग्रहःकार्योदक्षिणःसपवि
त्रकः ३ रक्षयेद्वारिणात्मानंपरि
क्षिप्यसमन्ततः शिरसोमार्जनंकु
र्यात्कुशैःसोदकविंदुभिः ४
प्रणवोभूर्भुवःस्वश्चसावित्रीचतृ
तीयकः अब्दैवतस्त्रचश्चैवचतु
र्थ्यइतिमार्जनं ५ भूराद्यास्तिस्र
एवैताम हाव्या हृतयोव्ययाः म
हर्जनस्तपःसत्यंगायत्रीचशिर
स्तथा ६ आपोज्योतीरसोमृ
तंब्रह्मभूर्भुवःस्वरितिशिरः प्रति
प्रतीकंमुच्चारयेदित्तिचाशिरसः प्राणाव
७ एताएतांसहानेनतथैभिर्द्द
शभिःसहः त्रिर्जपेदायतप्राणः
प्राणायामःसउच्यते ८ करेणो
द्धृत्यसलिलंघ्राणमासज्यतत्रच

क·प्र· जपेदनायतासुर्वा त्रिः सकृद्वाऽ
१३ घमर्षणं ९ उत्थायार्कं प्रतिप्रो
हेत्त्रिकेणांजलिमंभसः उदुत्यंचित्र
मित्यृग्द्वयेनोपतिष्ठेदनंतरं
१० संध्याद्वयेऽप्युपस्थानमेतदा
हुर्मनीषिणः मध्ये त्वह्न उपर्य
स्य विभ्राडादीच्छया जपेत् ११
तदसंसक्तपार्ष्णिर्वैकपादर्धपा
दपि कुर्यात्कृतांजलिर्वाप्यूर्ध्वबा
हुरथापि वा १२ यत्रस्यात्कृच्छ्र
भूयस्त्वं श्रेयसोपि मनीषिणः
भूयस्त्वं ब्रुवते तत्र कृच्छ्राच्छ्रेयो ह्य
वाप्यते १३ तिष्ठेदोदयनात्पू
र्वां मध्यमामपि शक्तितः आसी
तोदयनाच्चांत्यां संध्यां पूर्वत्रिकं
जपन् १४ एतत्संध्यात्रयं प्रोक्तं ब्रा
ह्मण्यं यदधिष्ठितं यस्य नास्त्याद
रस्तत्र न स ब्राह्मण उच्यते १५ सं

घ्राणलोपस्य चाकित्तः स्नानशीलस्तु
यं सदा तं दोबानोपसर्पति गरुत्म
नामिवा रगाः १६ वेदमादित मा
रभ्य प्राक्तितोऽहरहर्जपेत् उप
तिष्टेत्ततो रुद्रमर्वागवा वेदिका
ज्जपात् १७ अप्याद्धिस्तर्पयेद्दे
वान्सात्तिलाभिः पितृनपि नामो
नेत्तर्पयामीत्यादावोमिति चक्र
वत् १८ ब्रह्माणं विष्णुं रुद्रं प्रजा
पतिं वेदान्देवान् छंदांस्यृषीन्पुर
ए ाणाचार्यान्गंधर्वानितराम्मा
सं संवत्सरं सावयवं देवीरप्सरसो
देवानुगान्नागान्सागरान्प
र्वतान्सरितो दिव्यान्मनुष्यानित
रान्मनुष्यान्यक्षान्रक्षांसि सु
पर्णान्पिशाचान्पृथिवीमोषा
धीः पशून्वनस्पतीन्भूतग्राम
चतुर्विधमित्युपवीत्यथ प्राची

क.प्र. नावीति यमं यमपुरुषान् काव्य
२८ वालनलं सोमं यममर्यमणमग्नि
ष्वात्तान् सोमपीथान् वर्हिषदोथ
स्वान् पितॄन् सकृत्स्वकान्माता
महांश्चेति प्रतिपुरुषमभ्यस्येत्
ज्येष्ठभ्रातृस्वसृपितृव्यमातुलां
श्च पितृवंशा मातृवंशा ये चान्ये
मत्त उदकमर्हन्ति तांस्तर्पयामी
मीत्ययमवसानाञ्जलिरयम्प्रोक्ता:
छायांयच्चे छेछरदानपात्रैः
पयः पिपासुः क्षुधितोऽलमन्नं
वालो जनित्रीं जननीञ्च वालं योषि
त्पुमांसं पुरुषं प्रयोषां २. तथा
भूतानि सर्वाणि स्थावराणि च
राणि च. विप्रा उदकमिच्छन्ति सर्व
म्युदयच्छन्ति सः २१ तस्मात्सदै
व तत्कर्त्तव्यमकुर्वन्महतैनसा
युज्यते ब्राह्मणः कुर्वन्विश्वमेत

द्विर्मार्जीत हि २२ अल्पत्वाद्धोमका
लस्य बहुत्वात्स्नानकर्मणः प्रातर
न तनुयात्स्नानं होमलोपो हि गर्हि
तः २३ पंचानामप्यसत्राणां मह
तामुच्यते विधिः यैरिष्ट्वा सततं
विप्रः प्राप्नुयात्सद्म शाश्वतं २४ दे
वभूतपितृब्रह्ममनुष्याणामनु
क्रमात् महासत्राणि जानीयात्
एव हि महामखाः २५ अध्यापनं
ब्रह्मयज्ञः पितृयज्ञस्तु तर्पणं हो
मो दैवो बलिर्भौतो नृयज्ञोऽतिथि
पूजनं २६ श्राद्धं वा पितृयज्ञः स्या
त्पित्र्यो बलिरथापि वा यश्च श्रु
तिजपः प्रोक्तो ब्रह्मयज्ञः स चोच्य
ते २७ स चार्वाक्तर्पणात्कार्यः
पश्चाद्वा प्रातराहुते वैश्वदेवाव
साने वा नान्यत्र नैमित्तिकात्
२८ अप्येकमाशयेद्विप्रं पितृ

क.प्र. यज्ञार्थसिद्धये अथैवंनास्तिचेद
१५ न्योभोक्ताभोज्यमथापिवा २९
अप्युद्धृत्ययथाशक्तिकिंचि
दन्नंयथाविधि पितृभ्योप्यम
नुष्येभ्योदद्यादहरहर्द्विजे ३०
पितृभ्यइदमित्युक्त्वास्वधाका
रमुदीरयेत् हंतकारमनुष्येभ्य
स्तदर्द्धेनिनयेदपः ३१ ऋषि
भिर्विरस्थानमुक्तंविप्राणांमर्त्य
वासिनांनित्यं अहनितथाव
नमस्विन्यांसार्द्धप्रथमयामांतः
३२ सायंप्रातर्वैश्वदेवःकार्त्त
व्योवालिकर्मच अनश्नतापि
सततमन्यथाकिल्बिषीभवेत्
३३ अरुन्धतमः इत्येववालि
दानंविधीयते वालिदानप्रणा
मार्थंनमस्कारःकृतोयतः ३४
स्वाहाकारवषट्काराद्दिवौकसा

स्वधाकारः पितॄणांच हंतका
रो नृणांस्मृतः ३५ स्वधाकारे
णान्निनयेत्पित्र्यंबलिमन्त्रःस
दा तदर्घेकेनमस्कारंकुर्वीत
नेतिगौतमः ३६ नावसाकुर्वि
लयोभवत्तिमहामार्जारश्रवणा
प्रमाणात् एकत्रवेदविच्छ्रे
भवंत्तीतरेतरमसंस्थाप्य ३७
अप्यत्राग्निन्यासोव्द्वाकुपिंडानि
वोत्तरोत्तरांश्चकुरोबलीनिदध्या
त् पृथिव्यैवायवेविश्वेभ्योदेवे
भ्यः प्रजापतयइतिसव्यत एतेषा
मेवैकैकस्यैकैकमङ्गुष्ठपर्वि
नस्यतिश्चद्वाकाशायकामाये
त्येतेषामपिमन्यवइंद्रायवाऽ
कयेब्रह्मणा इत्येतेषामपिरक्षो
जनेभ्य इतिसर्वेषांदक्षिणतः पि
तृभ्य इतिचतुर्दशानित्याभ्यासस्य

क॰प्र॰ प्रस्तराय: काम्या: सर्वेषामुभय
२६ त्रोऽङ्ग्नि: परिषेक: पिंडवच्चपक्षि
माप्रात्रियन्ते: नस्यान्ताकाम्या
सामान्येऽजुहोतिर्बलिकर्मणी
पूर्वनिम्पविशेषोक्तंजुहोतिर्व
लिकर्मणो: काममन्त्रेभ्वेया
तांनत्रमध्येकार्यचन्न नैकस्मि
न्कर्मणित्तन्त्रेकर्माण्यन्त्रायन्ते
यत्नै: ३८ अग्न्यादिर्गौत्रमाच्छ
त्रो होम: शाकल्य एव वा: अ
नाहिताग्नेरप्येवयुज्यते बलि
भि:सह ३९ स्पष्टापोवीदृष्प्रमा
णोगर्भिंकृत्वांजलिपुटस्तन्त्र: वा
मदेवाजपान्सर्वं प्राप्यंये हुवि
णोद्दिसं ४० अश्रेणयमाद्युरेष्व
यंधीधीति: शंबलं यश: तुजो
वर्ष: पञ्चवीर्यं बलं बालापमे
वच ४१ सौभाग्यं कर्मा सीक्रिन्न

ऊलाज्येष्ठं स्वकार्यं तु सर्वमि
त्तत्सर्वसाद्विंद्धविरागो दरिद्री हि सः
४२ नब्रह्मयज्ञादधिकोऽस्तियज्ञो
न तत्प्रदानात्परमास्ति दानं
सर्वे ऽन्तवंतः क्रतवः सदानानां
तोऽहष्टः कौश्चिदस्याधिकस्य ४३
ऋचः पठन्मधुपयः कुल्याभिः
स्तर्प्पयेत्सुरान् घृतामृतौघ
कुल्याभिर्यजूंष्यपि पठन्सदा
४४ सामान्यपि पठन्सोमघृत
कुल्यौभिरन्वहं मेदःकुल्याभि
रपि चाथर्वांगिरसः पठन ४५
मांसक्षीरौदनमधुकुल्याभिः
स्तर्प्पयेत्पठन् वाकोवाक्यं पु
राणानीतिहासानि चान्वहं
४६ ऋगादीनामन्यतममेते
षां शक्तितोऽन्वहं पठन्मध्वा
ज्यकुल्याभिः पितॄनपि च तर्प्प

क॰ प्र॰ येत् ४७ तेन्तप्राप्तर्पयंत्येनंजी।
२७ वंतं ग्रंतमेवच कामचारीविमव
तिसर्वेषुलोकेषुसः ४८ गुर्वर्थेनो
नृतंस्य प्रोत्तपंङ्क्तिं चैवभुनक्तिसः
यंयंक्रतुंचपठतितत्फलभाकुनर
स्यतस्यच ४९ वस्त्रदानाविस्त्रम
नीविद्धनिष्फलमाप्नुयात् ब्रह्मय
ज्ञादपिब्रह्मदानमेवातिरिच्यते
५० तद्ददत्प्रिसमाप्नोतिब्रह्मलोक
मविच्युतं ब्रह्मोदकिरणादेयाः
यत्रपापरिकीर्त्तिता ५१ कर्मणि
नुच्यमानानापिपूर्णपात्रादिकामवे
त् यावत्तावत्सुभोक्तुस्तत्तृप्तिः पूर्णा
नाविद्यते ५२ तावता पूर्णपात्रः कर्या
त्पूर्णपात्रमितिस्थितिः विदग्धा
क्षेत्रमत्यग्धेद्धकिरणा हरिमवेत्
५३ स्वपंचेत्तुभयेक पादन्यस्मैप्रति
पादयेत् अलर्विजमधीयानंसत्रि

३
ॐ:

कृष्टं तथ्यां कृतेः ५४ नातिक्रामेत्सा
दादि च्छत्सूय इच्छेदात्मनो हितं ग्रह
मस्मै दद्यामिति विमामाभ्य दीयते ५५
नैतावद्धस्यांदद्यतः पात्रेपि फलमस्ति
हि हस्ताभ्यामपित्वाभ्यां प्रदाय
मनसावरं ५६ इतरेभ्यस्ततोदद्या
देवदानाविधिः परः सन्निकृष्टम
धीयानं ब्राह्मणं यो व्यतिक्रमेत् ५७
यद्दानं निमुक्तं च्यन्तन्तेयेन सप्त न
ज्यते यस्य चास्ति गृहे मूर्खो दूरस्थ
श्च गुणान्वितः ५८ गुणान्विते
दातव्यं नास्ति मूर्खे व्यतिक्रमः ब्रा
ह्मणातिक्रमो नास्ति विप्रे वेदवि
वर्जिते ५९ ज्वलंतमग्निमुत्सृज्य द्वी:
नहि भस्मनि हूयते आज्यस्थाली
च कर्तव्या तेजसद्रव्यसंभवा ६०
महीमयी वा कर्तव्या सर्वास्वाज्या
हुतिषु च आज्यस्थाल्याः प्रमाणं

क॰ प्र॰ नुयप्याकामंतकारयेत् ६१ सहका
१८ मक्षणांमद्रामाज्यस्थालीप्रवर्तते
त्तिर्यग्दूर्ध्वंत्तामित्मात्रादृढमानिवड
६२ नमुखीमन्मध्योतुंवरीवापिचरुस्था
लीप्रशस्यते स्वप्राखोक्तासमस्ति
त्रोखदापोकाठिनःशुभः ६३ ना
चात्तिशिथिलःपाच्योनचरुआर
सत्तपा इध्मजातीयामिध्माद्विप्र
मारांमेद्दराभवेत् ६४ वृत्तंचांगु
ष्ठपर्वाग्रमव[illegible]क्रियान्नाम एवै
वपर्वीपिस्तत्राविशेषस्तमहेक्रवे
६५ दर्वीद्विगुष्ठपर्वाग्रान्तरीयेन
नमेद्दरां मक्षलोल्ख्लेवाहेर्वा
यस्हढेत्पा ६६ इध्माप्रमारोमा
वनःश्रुर्पंवैराणवमेवच दत्तिराांवाम
तोवाप्रमात्मामिमुखमेवच कांस्य
रस्यकार्यौतिकरणान्यंचकर्मणाः रु
त्वाग्न्यमिमुखोपाराी स्वस्थानत्वेप
६७

सुसंयुक्तो ६८ प्रदक्षिणं त्वं पश्यासीनः कु
र्यात्परिस्तरणं वाकु मात्राः परिधि
यन्नाजव: सात्त्वखोद्वरणाः ६९ त्रयो
भवंत्यश्रीसमिग्धा एको यानुचतुर्दि
क्षां प्रागग्रावभितः पश्चादुदगग्रम
प्यापरं ७० न्यसेत्परिधिमन्यश्च
उदगग्रःसपूर्वतः यथोक्तवस्तुवसं
प्तौ ग्राह्यं तदनुकारयेत् ७१ यवा
नामिव गोधूमानामिव शाल
यः पिंडान्वाहार्यकं श्राद्धं तीरणार
जानि प्रशस्यते ७२ वासस्तस्यनुरीयं श्री
नानि संध्यासमीपतः यदा चतुर्द
क्षीयामंतरीयमनुपश्येत् ७३ अ
मावास्याद्दीयमाराणां देव श्राद्धमि
ष्यते यदुक्तं यदहस्त्वेव दर्शनं नैति
चंद्रमाः ७४ अनयापेक्षयापाद्यो यंती
तोऽराजानि चेत्यापि यच्चोक्तं द[illegible]पमा
नोपितत्वत्तुर्दष्पपेक्षया ७५ [illegible]मा

क॰ प्र॰ वास्यांप्रतीतोषान्नदंतेवापिनिर्व
२९ पेन अस्यमेंषोचन्द्रदृश्याःक्षीणो
भवतिचंद्रमाः ७६ अमांवास्यपाष्ट
मेंप्रोषपुनःकिलभवेद्राहुः अग्र
हायएपमावास्यात्रप्याप्येस्वस्यया
भवेत् ७७ विशेषमस्यांक्रपतेचंद्र
चारविदोजनाः अत्रेंडराचेप्रहरे
वन्तिबेचतुर्थभागोनकलावशिष्टः
७८ नदंतएवक्षयमेत्तिक्ष्यन्तएव
ज्योतिश्चक्रविदोवदंति यस्मिन्
देहान्स्त्रीकश्चपवच्यस्तस्मिंस्तनोपा
परेदृष्टोनियतोपजायते ७९ ए
वंचारंचंद्रमसोविदित्वाक्षीरोत्तर
स्मिन्नपराह्णेचदद्यात् सामिश्राया
चतुर्दश्यपामावास्या भवेत्काचि
त् ८० रवाविन्नितांविद्धुःकौचिज्ज्ञा
घामितिचापरे वर्द्धमानाममावास्यां
लभेच्चेदपरेऽहनि ८१ यामांस्त्री

नाधिकारोपिपितृयज्ञस्ततोभवेत्
पत्न्यादावेवकर्त्तव्यंसदापत्न्यादिकं
कृतं ८२ पूर्वाङ्गएवकुर्वीतविद्वत्पं
न्येमसौविरताः सपितुःपितृकृत्ये
ष्वधिकारोनविद्यते ८३ नजीवं
तमतिक्रम्याकिंचिद्दद्यादितिश्रु
तिः पितामहेध्रियतेवापितुःप्रेत
स्यनिर्वपेत् ८४ पितुस्तस्यचवृ
त्तस्यजीवेच्चेत्प्रपितामहः पितुः
पितुःपितृश्चैवतस्यापिपितुरेवच
८५ कुर्यात्पिंडत्रयंयस्यसंस्थितः
प्रपितामहः जीवंतमतिदद्याद्वाप्रे
तायान्नोदकौद्विजः ८६ पितुःपि
तृभ्योवादद्यात्सपितेत्यपराश्रुतिः
पितामहःपितुःपश्चात्पंचत्वंयदि
गच्छति ८७ पौत्रेणैकादशाहादि
कर्त्तव्यंश्राद्धषोडश नैतत्पौत्रेणाक
र्त्तव्यंपुत्रवांश्चेत्पितामहः ८८ पितुः

क०१· सपिंडतां कृत्वा कुर्यान्मासानुमासि
२· कं न संस्कृतो न संस्कार्यो पूर्वैः पौ
त्रप्रपौत्रकैः ८९ पितरं तत्र संस्कु
र्यादिति कात्यायनोऽब्रवीत् पापि
ष्ठमपि शुद्धेन शुद्धं पापकृतापि
वा ९० पितामहेन पितरं संस्कुर्या
दिति निश्चयः ब्राह्मणादिहते ता
ते पतिते संगवर्जिते ९१ व्युत्क्र
माच्च मृते देयं येभ्य एव ददात्यसा
सौ मातुः सपिंडीकरणं पितामा
ह्या सहोदितं ९२ पर्याप्तकेनैवा
कल्पेन षोडशिकापान्नचेत्कृतः न
योविद्याः पृथग्दद्यादवसानदि
नादृते ९३ स्वमर्धे पिंडमात्रा
चतस्रस्त्रिरसांपत्तः स्वप्तजा मातुः
प्रथमः पिंडान्निर्वपेत् षोडशिकास्ततः
९४ द्वितीयं तु पितुस्तस्यास्तत्तृती
यंतत्पितुः पितुः षष्ठत्वात्मतः

वार्षिः सा पूर्वापरिकीर्तिते ९५
मध्यमा दक्षिणोना स्यात्तद्वदिसांत
उत्तमा वा चाग्निदिङ्मुखांतास्ताः का
याः सार्द्धांगुलांतराः ९६ नीलांगता
पदमध्याश्रमसंतावश्योत्किरेत्
शंकुश्च खादिरः कार्यो रजतेनाविभू
षितः ९७ शंकुश्चैवोपवेषश्च द्वाद
शांगुलमुच्यते अग्न्यागारे कुशैः
कार्यं कर्मिस्तांस्तरसांचवैः ९८
दक्षिणांतांतदग्रैस्तु पिंडपात्रोपरि
स्तरेत् स्रग्गंधैः सुरभिश्चैवं चंदनादि
विलेपनं ९९ सौवीरांजनमित्युक्
तोपि जूलीनांयदंजनं स्वसरेस
मासाघुपयस्यायकुपयुज्यते १००
दैवपूर्वं ततः श्राद्धमत्वरः शुचिरा
रभेत् आसनाद्यर्घपर्यंतं वासिष्ठे
नयथेरितं कृत्वा कर्माप्यपात्रेषु
तं दद्यात्तिलोदकं तूष्णीमेवगपो

क.श्र. दत्वामंत्रेणानुतिलोदकं १.२ गंधोदकं
२१ चदद्यात्तव्यंसंन्निकर्षक्रमेणानु श्रा
स्तुरेणानुपात्रेणायस्तुदद्यात्तिलोद
कं १.३ पितरस्तस्यनाश्नंति दश वा
चे= वर्षाणिपंचच कुलालचक्रनिष्प
न्नमास्तुरंम्यन्नयंस्मृतं १.४ तदेव
हस्तघटितंस्थाल्यादिदैविकंभवेत्
गंधान्ब्राह्मणसात्कृत्वापुष्पाण्य
१.५ तुभवानिच धूपंचैवानुपूर्वशा
ऽग्नौकुर्यादनंतरं अग्नौकरण
होमश्चकर्तव्यउपवीतिना १.६
प्राङ्मुखेनैवदेवेभ्योजुहोतीति
श्रुतिः श्रुतेः अपसव्येनवाकार्यो
दक्षिणाभिमुखेनच १.७ निरूप्य
हविरन्यस्मा अन्यस्मैनाहिहूयते
स्वाहाकुर्यान्नचात्राचांतेनचैवकु
कुर्याद्युतिः १.८ स्वाहाकारेणाकृत्वा
न्नोपस्थानमंत्रंसमापयेत् पित्र्येयः

पंक्तिमूर्द्धन्यस्तस्यपाणिग्रावनाग्नि
मानंकुत्वामंत्रवदन्येषांतुसमीपा
त्रेष्वग्निदीपेत् नोकुर्यात्क्रमेणमं
त्राणांएषगमादिमुक्तत्रविन्त ११०
अन्येषांचाविरुद्धानांकालेना
चमनादिना सर्वेत्तपाणिनेत्य
वंयदत्रसमुदीरितं १११ परिग्रह
णामात्रंनात्सर्वस्यादिप्रतिवृत्तं
पिंडूल्पांयामिसंगटह्यदक्षिणेन
तराल्केशान् ११२ अन्वारम्भवस
येनकुर्यादुल्लेखनादिकं याव
दर्यमुपादायप्रहविषोऽर्भकमर्भ
कं ११३ चरुणासहसंनीयपिंडा
न्दानुमुपक्रमेत् पितृस्तत्रक
थंश्रेय ध्यमेम ध्यमस्यत ११४
दक्षिणेनान्यितश्चैवपिंडान्यवनि
निर्वपेत् वामभक्तनंकोविंदु
दग्निमुपचरजते ११५ सर्वगोत्रम

क॰ प्र॰ शांडिल्यो शांडिल्यायन एव च
२२ आवसथ्य प्राणामायस्य पितृध्या
यन्त्रपर्ययः ११६ जपस्तेनैव
चाविच्छिन्नतः प्राणाप्रमोचयेत्
पाकं च फाल्गुना स्वाध्यायांस्त्वयंप
न्नापि वाचयेत् ११७ यस्तु शाखा
दिहोमश्च कार्योऽपूपाष्टकादि
ना अन्वष्टक्यं मे ध्यमायामिति
११८ गोभिलगौतमौ वार्काषंडिश्च
सर्वास्तु को होमेनेकाष्टुच स्थाली
पाकं पशुस्थाने कुर्याद्यथाकाल्पि
११९ कं श्रपयेत्तं सवत्साया स्तरुणाया
गोः पयस्यत्तु सायमादि प्रात्तं तमे
कं कर्म च वक्तुते १२॰ दर्शांतं पौर्ण
मासा द्येकमेव मनीषिणा ऊर्द्ध्वं प्र
णाकुर्वते दर्शः पौर्णमासो पि चाग्नि
मः १२१ यज्ञायाति सहोतव्यः सा
एवादिरिति श्रुतेः ऊर्द्ध्वं प्राणा कुर्वते

कुर्यात्सायंहोमादनंतरं १२२ वैश्व
देवंतथापाकांतेवालिकर्मसमन्वितं
ब्राह्मणान्भोजयेत्पश्चादग्निरूपां
श्चशक्तितः १२३ यजमानस्ततोऽग्नी
नादितिकात्यायनोऽब्रवीत् केचाहि
केग्नैकुर्वंतिसायंप्रातस्त्वतंद्रितः १२४
चतुर्थीकर्मकृत्वैवदेवत्सायाया
नैर्मतं ऊर्द्धपूर्णाकृतेःप्रातःकृत्वानं
सायमाहुति १२५ प्रातर्होमस्त्वदे तत्र:कुर्या २
वस्यादेवएवोत्तरोविधि सायंहो
मात्ययेप्रातःकुत्वानांसायमाहुतिं
१२६ प्रातर्होतस्तदैवस्यादेवएवो
त्तरोविधिः पौर्णमासात्यये हव्यं
होत्रावापदहेभवेत् १२७ नदेहे
र्जुहुयादेवममावास्यात्ययेपिच
अहूयमानेतत्रश्चाग्नेलयेन्कालतः
समाहितः १२८ संपन्नेत्वयप्यात
त्रहूयतेतदिहोचते मत्राकुतीःपरि

क॰ १॰ संख्यायप त्रेकृत्वाकुती : सकृत्
२३ १२९ मंत्रेणाविधिवच्चैवमेवापरा
अपि यत्त्वया हूर्तिर्मिर्होमः प्राय
श्चित्तार्थकोभवेत् १३॰ चतस्र
स्तत्रविज्ञेयाः स्त्रीपाणिग्रहणीयाः
प्याः अपिवाज्ञानामित्येषा प्राजा
पत्याऽपिवाहुतिः १३१ होतव्यास्त्रि
विकल्पोयंप्रायश्चित्तविधिः स्मृ
तः यद्यग्निरग्निनान्येनसंभवेदा
हितः क्वचित् १३२ अग्नयेविविक्त
य इत्तिजुहुयाद्धृताहुति अग्न
यइरुमन्ते चैवजुहुयाद्वैकानि
नचेत् १३३ अग्नयेशुचयेचैवजु
हुयाद्विदुराग्निना गृह्यदाहाग्नि
ग्निनस्तुयष्टव्याः क्षामवांद्विजैः
१३४ दावाग्निनाचसंसर्गे हृदयंय
दितप्यते हिर्दितोयादिसंस्रज्ये
तांस्तद्वदुपशामयेत् अग्निसंस्र
१३५

हंजाग्रयेष्विरिषामैवमुक्तवान्
नत्वेमाबत्यहोमःस्यात्कुकौ
समिदाहुतिं १३६ स्वगर्भसाक्षि
यापं प्रयावत्तासोप्रजायते
ग्निर्नामधेयादौहोमेसर्वलौ
किकः १३७ नाहिपित्रासमानी
तःपुत्रस्यभवतिकाचित् यस्या
प्रावत्यहोमःस्यात्सवैश्वानरदै
वतं १३८ चरुंनिरूप्यजुहुयात्
तस्माद्यक्षितंतुतस्यतत् परस्याग्नौ
हुतेस्वार्थपरस्याग्नोहुतेस्व
यं १३९ पितृयज्ञान्ययेचैववैश्वा
देवद्वयस्यच अग्निस्थानवयज्ञे
नेनवान्नप्राशनेनच १४० मोा
त्नेपतितान्नस्यचरुर्वैश्वानरो
भवेत् स्वापितृभ्यःपिंडादद्यात्
तुसंस्कारकर्मसु १४१ पिंडा
नो इहनान्नेर्वांतस्याभावेनतत्क्ष

क०३० मात्र् मूत्रप्रवाचनेपत्नीयद्यसंनिहि
२८ त्ताभवेत् १४२ रजोरोगादिनातप्यं
कुर्वंतियाज्ञिकाः महानसेनंयात्
कुर्यात्सर्वकर्मान्तांप्रवाचयेत् १४३
प्रणावाद्यापिवाकुर्यात्कान्याय
नवचोयथा यज्ञवास्तुनिमुक्षा
चत्तंवेदर्भचटौत्रथा १४४ दर्भसं
हिता स्थानाविंविष्टरास्तरणेभुव निवि
प्याग्निस्त्वदारेभुपरिकल्पार्त्विज
तथा १४५ प्रवसेत्कार्यवान्विप्रो
त्र्यैवनाचिरंक्वचित् मनसानैत्ति
कंकर्मप्रवसन्नप्यनांद्रिनः १४६
उपविश्यपश्चाद्भिः सर्वंयथाकालम
तुद्रवेत् पत्न्याचाप्यावियोगिन्या
शुश्रूष्योऽग्निर्विनीतया १४७ सौ
भाग्यवित्तावैधव्यकामयाभर्त्
भक्तया यावास्यादीरसूतासामा
त्तासंपादिनीप्रिया १४८ दत्ता

प्रियंवदास्तुसातामन्त्रावीनियोक्तै
येन दिनक्रमेणावाकर्मयिष्यार
ज्येष्ठांस्वशक्तितः १४९ विभज्य
सहवाकुर्यद्याज्ञानमशाठ्य
वत् स्त्रीणांसौभाग्यतोऽप्येष्वं
विद्ययेवाद्विजन्मनां १५० नान्यि
त्येनतपसामन्त्रैर्लब्धानियोजितं
मन्त्रैरादेशवानिन्यायपर्यौमाव
कुभिर्द्विजैः अग्निस्थतोयेनतोम १५२
त्रंस्तास्त्रीसौभाग्यमाप्नुयात् स्त्री
त्रियंसुभगाणां बाग्निमग्निचिर
नंतयापा १५२ प्रातरुत्थायपयः प
प्र्येदापङ्कः सप्रमुच्यते विना
यावनताऽपिस्त्रीमर्त्यद्यदुर्भगा
भवेत् १५२ मन्त्रोमाग्निमर्दयाण
मवस्त्राणि कृत्वातथा पापिष्ठं
भगार्माभ्यंनयमुत्रभजनतास्त्रीके
१५४ प्रातरुत्थायपयः पश्येत्स

क·प्र· कलेरुपयुज्यते पतिमुल्लंघ्य ।
२५ मोहात्स्त्री कं कं न नरकं व्रजेत् ।
१५५ दुःख्यान्मानुष्यतां प्राप्य ।
किं किं दुःखं न पश्यति पतिमुख
प्रूषयैव स्त्री सर्वांल्लोकान्समश्नु
ते १५६ दिवः पुनरिहायाता सु
खानामवधिर्भवेत् सदारोन्या
न्पुनर्दारान्कर्पचित्कारणांत
रात् १५७ यश्चोच्छेदग्निमान्कर्तु
कर्हिमोस्याविधीयते सोग्याव
वभवेच्छ्रोमोलोकिकेनकदाचन
१५८ नह्याहिताग्नेः स्वं कर्मलो
कियोविधीयते षडाकृतिकम
न्येतज्जुहुत्या प्रावदर्शनात् १५९
नह्यात्मनोर्थ्यस्यासोवधावत्र
परिस्पीयते उपस्तात्रिविकल्प
यत्नायाप्रिजन्मदाहृत्त १६० न
नषडाकृतिकां प्रोषैर्यन्नाविद्धिः

प्रकीर्त्तितं इति द्वितीयस्य प्रपाठ
कःसमाप्तः अथसमद्धंतु दंपत्यो
र्होतव्यंनर्त्विगादिना द्वयोरप्य
समक्षंहिभवेद्धुतमनर्थकं १
विहायाग्निंसभार्यश्चेत्सीमामु
ल्लंघ्यगच्छति होमकालात्य
येतस्यपुनराधानमिष्यते २
अरण्योःक्षयनाशाग्निदाहेष्व
ग्निंसमाहितः पालयेदुपशां
तेऽस्मिन्पुनराधानमिष्यते ३
ज्येष्ठाचेद्बहुभार्यस्यातिचार
णागच्छति पुनराधानमत्रैक
इच्छन्तिनतुगौतमः ४ दाहयि
त्वाग्निभिर्भार्यां सदृशींपूर्वसंस्थि
तां पात्रैश्चाथाग्निमादध्यात्कृ
तदारोविलंबितः ५ एवंवृत्तां
सवर्णांस्त्रींद्विजातिःपूर्वमारि
णीं दाहयेदग्निहोत्रेणयज्ञपा

क॰ प्र॰ २६ को
ष्वाचमेविवेत ६ द्वितीयांचैववपः
पत्नींदहेद्वैतानिकाग्निभिः जी
वंत्यांप्रथमभार्यायांब्रह्मघ्नेनसमं
हितत ७ मत्तायांलद्वितीयायां
योऽग्निहोत्रंसमुत्सृजेत ब्रह्मो
ज्झंतंविजानीयाच्चकामात् १२
त्समुत्सृजेत ८ मत्तायामपिभा
र्यायांवैदिकाग्निंनहित्यजेत् उपा
धिनापितत्कर्मयावज्जीवंसमाप
येत् ९ रामोपिकृत्वासौवर्णीं
सीतांपत्नींयशस्विनीं ईजेयज्ञैर्व
हुविधैःसहभ्रातृभिरच्युतः १०
योदहेदग्निहोत्रेणस्वेनभार्यां
कथंचन सस्त्रीसंपद्यतेतेनभा
र्याचास्यपुमान्भवेत ११ भार्या
मरणामापन्नादेशांतरगतापिवा
अधिकारीभवेत्पुत्रोसहापार
ताकिनीद्विजे १२ मान्याचेन्नि

यत्ते पूर्वं भार्यापतिर्विमानिता त्री
णि जन्मानि सा ऽस्त्वं पुरुषः स्त्री-
त्वमर्हति १३ पूर्वैर्वियोनिं पूर्वं स्तु
नराधानकर्मणि विशेषेणात्राल्प
पस्पृष्टानमाज्या कृत्य स्रुकं तथा
१४ कृत्वा व्याहृतिहोमांतमुपति
ष्ठेत पावकं अध्यायः केवलाग्ने-
वः कस्ते जामिरमानसः १५ अ-
ग्निमीडे ऽग्न आयाह्यग्न आया
हि वीतये निस्त्वाग्निर्ज्योतिरि-
त्यग्निं दूतमग्ने मीडेत्रिव १६
इत्यष्टवा कुर्वीत हुत्वा यस्यावि स
त्तु पूर्वपाः पूर्वाणि कृत्यादिकं सर्वमन्य
त्पूर्ववदाचरेत् १७ अरण्योर
ल्पमेध्यं गंध्यावनिष्ठति पूर्वयोः
मतावत्पुनराधानमन्यारण्योर्वि
धीयते १८ विनष्टे स्रुक्स्रुवं न्य
ब्जं प्रत्यक्स्यालम्ब्य दर्भार्यापि प्रत्य

क॰ प्र॰ गत्रं चमसलं प्रहरे ज्ञातवेदसि
२० एर्द स्वयं होमासम चस्यसमीप
मुपसर्प्परा नत्वा प्यसन्नास्यस
नः श्रायनाद्वोपवेशनं २॰ कुना
यां साधमाकृत्यां दुर्बलश्चेज्जुही
भवेत् प्रातर्होमस्तदेवस्यात्क्षीवे
द्वेष्ठुः पुनर्नवा २१ दुर्बलं स्नाप
यित्वानां शुक्रचैलाभिसंवृतं द
क्षिणाशिरसंभूमोवा र्हिष्मन्त्यां
निवेपायेत् २२ घृतेनाभ्यक्त्या
माप्लाव्यसवस्त्रमुपवीतिनं वं
दनोक्षितसर्वांगंस्तमनोभिर्विभू
षयेत् २३ हिरण्यशकलान्य
७ सप्त स्याच्छिद्रेषु क्षिप्त्वा र्ध्वेष्वप्या
पिधायैनं नीहरेयुः सुत्तादयः
२४ आमपात्रेऽन्नमादाय प्रेत
मग्निपुरःसरं एकोनुगच्छेत्तस्या
र्धमर्धपथ्यकृत्स्रजेद्भुवि २५ ऊ

र्म्मादहनप्राप्त आसीनोदक्षि
णामुखः सर्वांजान्वाच्य पाता
कैः सतिलं पिंडदानवत् २६ अ
पउत्तरादिशा लुप्यकायोद्धारूव
यंमहत सूर्येद्वीप्सुचो ऊजांप ज्जौ
प्राचित्यैदिलिहाएो २७ ततो
ज्ञानंनिपात्यैनंदक्षिणाशिरसं
मुखे आज्यैपूर्णास्रुचंदद्याद्द
क्षिणाग्रांतासिस्रुवं २८ पादयो
रधरां प्राचीमरणी मुरसीतरां
पार्श्वयोः शूर्पं च मसेसव्यद
क्षिणयोः क्रमात् २९ मुसलेनस
हत्युखलं तदोर्वोरुलूखलं चा
त्रौविलीकमत्रैमनश्च नयने
विभीः ३० सर्वेन तत्वेन तद्वत्प अप
तः पितृदिङ्मुखः आज्यामिनस
व्यजान्वाच्चोदद्याद्दक्षिणातः पा
नैः ३१ अस्मात्त्वमधिजातोसि

क.प्र. यद्दयंजायतेतांवृतः असौस्वर्ग्या
२८ यलोकायस्वाहेतियजुरीरयन्
३२ एवंगृहपतिर्दग्धः सर्वत
त्तिदुस्सतं यक्षेनंदाहयेत्सोपि
प्रजांप्राप्नोत्यनांदिनां ३३ यच्चा
स्वाभुघ पृथकांष्यो ह्यरण्यान्व
पिनिर्मथ्यः अतिक्रम्यात्मनो
भीष्टं स्थानामिच्छांश्चविंदति
३४ उत्क्रांतेनोकारदेशेचाविस्मा
चौचास्थिसंचये स्नांवसंप्युवसो
चैवषड्पिंडांश्चनिर्वपेत् ३५
एवमेषोग्निमानदग्धः पात्रा
युधविभूषितः लोकानन्यान
तिक्रम्यपरंब्रह्मैवविंदति ३६
अपांनपेत्नमेत्यापः सर्वएव
शावस्पृशः स्नात्वासचैलमांव
प्यदद्युरस्योदकंस्थले ३७ गो
त्रनामानुवादांतेतर्पयामीत्यनं

नराः दरिद्रतान् क्लेशान् कृत्वा
सत्तिलं तद्दिन्धक्रिंध्यक्व ३८ ए
वं कान्तोदकान् सम्यकृ सर्वान् शा
द्धलसंस्थितान् प्राप्नुवन्ति पुनरा
चान्तान् वेदभुक्तेऽनुयायिनः
३९ मात्रशोकं कुरु नानित्ये स
र्वास्मिन् प्राणे धर्मिणि धर्मं कुरु
नामन्तेन यो वः सहगामिष्यति
४० मातृ श्रेय कदलैस्तम्भनिः
सारे संसार मार्गणां करोति यः
स संमृदेज्जल बुद्बुदसंनिभे ४१
गन्त्रीब सर्वे तीना ग्राम्य दधि
वत्तानि च फेनपुञ्जकम्पनानि खः
मर्त्यलोकोन या स्यन्ति ४२ प
च यासम्भवः कार्यो यदि पञ्चत्व
मागतः कर्मभिः स्वशरीरोत्थं
त्तत्र का परिवेदना ४३ सर्वेन्ति
यान्तानि चयाः पतनान्ताः सम

क॰प्र॰ च्छया: संयोगाविप्रयोगांतामर
२९ राणांहित्त्रीवित्तं ४४ श्लेष्माश्रु
वं चर्वैर्मूर्त्रं प्रोतामृंकेपतोऽव
श्चः क्षतोनवोदितव्यंहि क्रिया:
कार्या: प्रयत्नत: ४५ एवमुक्त्वा
वजेयुस्तेगृहंलघुपरस्सरा: स्त्रा
नाग्नि: स्पर्शनाज्यप्राशै: ष्ठकृत्यु
रित्वाकृत्तै: ४६ एवमेवाहित्ता
ग्नेस्तूपात्रन्यासादिकंभवेत् केस्मि
जिनादिकंश्मात्रविशेषोघृहा
ग्णादित: ४७ विदेशमरणा
स्याग्निस्या हुत्वाभ्यज्यसर्पिषा
दाहयेहूर्मयाच्छायपात्रन्या
सादिपूर्ववत् ४८ अस्थ्नामा
लाभेपालाशीनिशाकलान्कृत
याहूता भंजुयेदास्थिसंख्या
नितत: प्रभृतिसूतकं ४९
महापातकसंयुक्तोदैवात्स्या

दग्निमन्यदि पुत्रादिः पालये
दग्नीन्पुत्रकन्या दोष संदायात्
५० प्रायश्चित्तंनकुर्याद्यः कु
र्वन्वाम्रियतेयदि गृह्यंनिर्वा
पयेच्छ्रौतमप्यस्यैतत्सपरिच्छ
दं ५१ सादयेदुभयंवाप्स्वङ्गो
ग्निरभवचनः पात्राणिदद्या
द्विप्रायदहेदप्स्वेववाद्विपेत्
५२ अनयैवादनानारीदग्ध
व्यायाव्यवास्थिता अग्निप्र
दानमंत्रोस्यात्प्रयोज्यस्तिनास्थि
ति ५३ अग्निनैवदहेद्भार्यांस्व
तंत्रांपतितांनचेत् नेदुत्तरेणापा
त्राणिदाहयेत्पृथगन्तिके ५४
अपरेषुस्तोयेवा अस्थ्नांसं
चयनंभवेत् यस्तत्राविधिरादि
ष्टऋषिभिःसोधुनोच्यते ५५
स्नानान्तंसर्ववत्कृत्वागवातः

क॰प्र॰ पयसान्ततः सिंचेदस्थीनि सर्वा
२॰ णि प्राचीनावीत्यभावयत् ५६
शमीपलाशशाखाभ्यामुद्धृ
त्योद्धृत्य भस्मना आज्येनाभ्य
ज्य गव्येनासिंचयेत्कुशवारिणा
५७ मृत्पात्रसंपुटं कृत्वा सूत्रे
णापरिवेष्ट्य च श्वभ्रं खात्वा शु
चौ भूमौ निखनेद्दक्षिणामुखः
५८ पूरयित्वावटं पंकपिंडैः शै
वालसंयुतं दत्त्वोपरि समं शेषं
५९ कुर्यात्स्वां कर्मणा एवं ए
वागृहीताग्निप्रेतस्यापि विधिर
ष्यते स्त्रीणामिवाग्निदानं स्या
दथातोऽनुक्तमुच्यते ६० सूत
के कर्मणां त्यागः संध्यादीनां
विधीयते होमः श्रौते तु कर्त
व्यः शुष्कान्नेनापि वा फलैः ॥ पु
अकृतं हावयेत्स्मार्ते तदभावे

सूक्ष्माकृतं कृतं वा हावयेन्नमना
रम्भाविधानतः ६२ कृतमोदन
सक्त्वादितंडुलादिकृतान्तकृतं
व्रीह्यादिचाकृतं प्रोक्तमिति ह
व्यं विधावुधैः ६३ सूतके च
प्रवासे चाप्यशक्तौ श्राद्धभोजने
एवमादिनिमित्तेषु हावयेद्द
तियोजयेत् ६४ नस्पजेत्स
नके कर्म ब्रह्मचारी स्वकं क्व
चित् नदीदारणात्परं पत्नीना
कृच्छ्रादिन परं स्मरन् ६५ पित
र्यपि स्नते नैवाद्दोषो भवति क
हिंचित् श्राद्धौ चं कर्मयोगानि
स्यान्यहं वा ब्रह्मचारिणाः ६६
श्राद्धमार्ग न मतः कार्य दाह्याद्
कादशाऽहनि प्रत्याब्दिकं न
कुर्वीत प्रमीताहानि सर्वदा ६७
द्वादशप्रतिमासं तत्रायं चाद्यमा

क॰ १॰ सिकेतस्या सपिंडीकरणंचैव
३१ चैत्रहेमृत्रा द्वषोडशं ६८ एका
हेनत्वबारामासायदास्फरापि
वाग्निभिः न्यूनाः संवत्सर श्चैव
स्यात्तांबारामासिकेतस्या ६९
स्तत्वकेनसमस्तान्नेस्मात्नेक
मर्विकेपंभवेत् पिंडयत्रंचरुं
होमम्मसगोत्रैरणकारयेत् ।
७० यानिपंचदशापान्यपुर
त्रस्येतरेणाल एकस्मिन्नार
हिंदेयात्सपुत्रायाश्वसर्वदा
७१ नयोबायाःपतिर्द्दघाद
पुत्राया स्त्रापिकाचित् न पुत्र
स्यापित्राचैवतातुजस्यतस्य
यज्ञः ७२ एकादशेन्हिनि
वर्त्याशिकदर्शापस्यविधि
प्रकुर्वीतानिमान्पुत्रोमाता
पित्रोःसपिंडता ७३ सपिंडी

करणान्मूर्ध्न्नदद्यात्प्रतिमासि
कं एकोद्दिष्टविधानेनदद्यादि
त्याहगौतमः कर्षसमान्वितं १४
मत्काम्यार्घं श्राद्धषोडशं
प्रत्याब्दिकं च शेषाः पिंडाः स्युः षे
षडितिनिश्चितिः १५ अतएव
दर्शैचैवपिंडदाने ऽवनेजने
तत्रस्यत्तानवर्ज्जः स्यात्स्वधा
वाचनएव १६ ब्रह्मदंडादि
युक्तानां येषांस्यान्नाग्निसाध्
या श्राद्धादिसत्क्रियमाणाः
नमस्कारोहुत्वोनाचितं १७ मंत्र
प्रायेण इत्येतस्य चकलाघवार्थि
भिः पठ्यते तत्प्रयोगे स्यान्मंत्रा
णामत्राविप्रायत्तिः १८ अग्नेः
स्थानेवाऽपिवंद्रसूर्यविष्णुवह्नय
च समस्यपंचमीसूत्रे च तत्त्वे
ऽपरितिष्कृतेः १९ प्रथमेपंच

क·प्र·के पापीलक्ष्मीरितिपदं भवेत्
३२ अपिपंचसुमंत्रेषु शनिर्यत्र
विद्धोविधुः ८० द्वितीयेन पा
त्रे=तिष्ठीस्यादध्वंति तृतीयके
चतुर्थेत्वपसव्येतीर्दमाकु ति
विंशतिकं ८१ घृतहोमेन प्र
युंज्यात्रौनाम स्तत्पापसु च
तुर्थीमघास्त्येतद्रौनाम्निन
हिहूयते ८२ लता ग्रपल्लवो बु
धः शृंगेतिपरिकीर्त्यते पति
व्रताक्रतवतीब्रह्मवधूस्तत्पा
प्सन्तः ८३ शालाहुनीलमि
त्युक्तं ग्रन्थस्तवकउच्यते कं
जासिकाभितः केशान्मार्धि
पश्चात्कपुच्छलां ८४ मावि
घलाकापालीनत्पावीरन
रः घारः तिलतंडुलसंपर्कः कृ
सरः सोभिधीयते ८५ माम

घेये ऋषिवसु पिशाचा वकु वन्त
दा यज्ञाश्चापि नये देवाय स्वधा
स्तिपिवेकता: ९० आग्नेयाद्या
प्यसापंघेविशाखाचेतप्येकव
आयाढचेघनिष्ठाचेऽश्विन्या
चेतप्येकव ८१ छंदांस्येतानि वकु
वहुलाराणाज्ञुकुयात्सदा छंदसा
यांढ्विवक्ष्ये यमवाशिष्ठास्त्वप्येक
वन् ८८ देवतास्त्वपिक्षयंतेवकु
कासर्वापित्रप: देवाश्चवेसवृत्या
पिढ्विदेवाश्चिनौसदा ८९
ब्रह्मचारी समादिष्टो गुरूणात्र
तकर्मणि वाढमोमिति वाब्रू
यात्तत्तत्प्येवाव पालयेत् ९० स ३
शिर्षवपनंकार्यमास्नानाद्ब्रह्म
चारिणां आशरीरविमोक्षाय
ब्रह्मचर्यनचेद्भवेत् ९१ वपनना
स्यकर्तव्यमवर्ग्गोदानिकद्र

क० १० तान् व्रतिनोवत्सरंयावत्षण्मा
२२ सानितिगौतमः ६२ नगात्रोत्सा
दनंकुर्याद्नापदिकदाचन ज
लक्रीडामामलकाञ्चतीद्धवा
ल्लवेत् ६३ देवतानांविपर्यासे
जुहोतौभुकाप्यंभवेत् सर्वप्राय
श्चित्तंकृत्वाक्रमेणाज्जुहुयात्पुनः
६४ संस्काराश्चानिपत्येरंस्त्वक
चे कालात्कथंचन कृत्वेतांद्धवक
त्वियायेरूपनयनादधः ६५ अ
निष्ठानवयज्ञेननवान्नंयोत्यका
मतः वैश्वानरश्चरुस्तस्यौविधी
यते ६६ चरुःसमशनीयोयस्त
पाणौयज्ञकर्माणि कृष्णमोत्सृ
६७ जेतिनैवाप्नुयचेतस्थैवच श्राव
राणांचप्रदोषेयः कृष्णारंमेतथै
वच कार्यमेतत्मुनिर्वीराः कृष्णवे
वजहोतयः ६८ देवतास्मरणा
प्रायश्चित्तं ५ पं० ७

याग्ना चान्निर्वापास्तुरप्यकुरप
क न्नसौ हृदिरेवगत्क्रीयाह्रोमप्रा
पिरप्येकुरप्यक ९९ यावन्ता
हेग्मान्निवृत्तिभीविद्यापत्रकीर्त्तिः
ता शेषंचैवमभवेत्किंचित्तावन्त
न्निर्वपेत्चरुं १०० चरौसमन्ती
यात्रुपिन्त्यग्नौकरौतप्या होतव्यं
मन्त्रायांतान्यडपस्तीस्मीभिघारि
ताः १०१ कालाकान्यायनेनोक्तो
विाहप्रोक्समासतः रप्वोत्सर्गे क्रि
यतोत्तौ त्रगोभिलेनलभाषितः
१०२ पारिभाषिकएवस्यात्वा
लेगोवाजियज्ञयोः श्वन्यस्या
उपदेष्टा समस्तरारो हरायमव
१०३ अप्यवामार्गपाल्पहिका
लेगोयज्ञकर्मरताः नोपयने
क्रियाणानामितिनिवांतरोविधि
१०४ प्रारब्धसंतपाकेचित्तवपर

क॰ प्र॰ प्रवर्त्तते धान्यपाकवशात्कृ
३४ न्यग्रयणाकोवर्तिनस्मृताः १॰५
आग्रयणं जन्यानं न्याकृत्यं वास्तु
कर्माणीयाज्ञिकाः यत्रार्थतत्व
वेत्तारो होममेवं प्रवर्त्तते १॰६
द्वे पंचद्वे त्रयोमेरोणतु हविराकृत्तय
स्मृताः शेषाश्चाज्यैन होतव्या
इति कात्यायनोब्रवीत् १॰७ पर
योयदाज्ये संयुक्तंज्ञनत्यांतक
उच्यते दध्योकेतु पासाद्यक
तविः पयसश्चरुः १॰८ ब्रीहय
शालयो मुद्गागोधूमाः सर्षपा
स्तिलाः यवाश्चौषधयः सप्त
तिपदं घ्नंति धारिताः १॰९ सं
स्काराः पुरुषस्यैते सियन्ते गौत
मादिभिः अतोष्टकादयः कार्याः
सर्वकालक्रमादितः ११॰ सह
दपाष्टकादीनि कुर्यात्कर्माणि

योद्विजः सपाङ्क्तिपावनोभूत्वा
लोकान्यान्तिच्छत्रस्कन्तैः १११
एकाहमपिकर्मस्थोयोग्निशु–
श्रूषकश्शुचिः नयन्त्यत्रनृदेवा
स्यशतानिदिविजायते ११२ य
स्त्वाधायाग्निमाधायस्य देवादी
न्नाभिरिष्टवान् निराकर्ता मय
दीनांसवित्तैयोनिराकृतिः ११३
यश्श्राद्धकर्मणामादौयाचान्ते
दक्षिणाम्भवेत् अमावास्यां
द्वितीयंचदत्वाहार्यन्तदुच्यते
११४ एकसाध्येष्यवर्हिःषु
नस्यात्परिसमूहनं नोदगा–
सादनंचैवात्रिषुहोमाहिमन्त्राः
११५ अभावेब्रीहियवयोर्दध्ना
वापयसापिवा तदभावेयवाग्वा
वाजुहुयादुदकेनवा रौद्रन्तुरा ११६
क्षसंपित्र्यमासुरंचाभिचारिकं–

क॰ प्र॰ उक्त्वामंत्रं स्पृशेदपआलभ्यात्मा
३५ नमेवच ११७ यजनीयेन्हिस्तो
मश्चेच्चन्द्रसूर्याविशिष्टस्युपते त
त्र्याहुतिभिर्हुत्वादंडं दद्याद्द्विजा
यते ११८ लवणं मधुमांसं च क्षा
रं चप्युपयेन हूयते उपवासेन भुंजी
त नो रात्रौ किंचन ११९ स्वका
लेसायमाहुतेरप्राप्तौ होतुर्हव्य
योः प्राक्प्रातराहुतेः कालः प्रा
यश्चित्ते हुते सति १२० प्राक्सा
यमाहुतेः प्रातर्होमकालानति
क्रमः प्राक्पौर्णमासाद्दर्शस्य
प्राग्दर्शादितरस्य च १२१ वैश्व
देवे त्वतिक्रान्ते अहोरात्रमभोज
नं प्रायश्चित्तमथो हुत्वा पुनः
सं तनुयात्तथा १२२ होमद्वयात्य
ये दर्शपौर्णमासात्ययेतथा
पुनरेवाग्निमादध्यादिति भार्गव

प्रासनं १२३ अन्नचोमारणावीरेव
एयाः कुसमग्नः स्मृतः स्मृगौर
मग्नः प्रोक्तस्तंवलःशरणा उच्यते
१२४ केषांतिकोन्नालस्यदंडःका
र्यःप्रमारणतः ललाटसंमितोरा
ज्ञः स्यान्नासांतिकोविशः १२५
ऋजवस्तेनुसर्वेस्युरव्रणाःसौ
म्यदर्शनः अनुद्वेगकरान्नृणा
सत्वचोनाग्निदूषिताः १२६ गौर
र्विशिष्टनमावेप्रैर्वेदेवापिनिग
द्यते नततोन्यतरंयस्मात्तस्मा
द्गौर्वरउच्यते १२७ येषांव्रतानां
मंत्रेभ्यद्दिरणानाविधीयते वर
स्तत्रभवेद्दानमापवास्यैक्षक
१२८ अरूणानोष्ठासुविच्छेद
घोषणाद्ध्यापनादिकं ग्रामादि
कं प्रकुर्नीयत्स्याच्चातयामत्वका
रितत्र १२९ प्रत्यदं पतुपाकर्म

क॰ प्र॰ सोत्सर्गंविधिवद्द्विजैः क्रियतेषं
३६ दसांत्तेनछन्दसाध्यायनंभवेत् १२॰
अयातयामैश्छंदोभिर्यत्कर्म
क्रियतेद्विजैः क्रीडमानैरपिस
दातत्तेषांसिद्धिकारकं १२१ गा
यत्रीं चसगायत्र्यांवाहस्पत्यमिति
त्रिकं शिष्येभ्योनूच्यविधिवदु
पाकुर्यात्ततःश्रुति १२२ छंदसा
मेकविंशानांसंहितायांयथा
क्रमं तच्छसूक्ताभिरेवग्भिस्सर
घाभिर्होमःस्यते १२३ पर्वभि
श्चैवगानेश्चब्राह्मणोसूक्तरादि
भिः अंगेश्चचर्चामंत्रैश्चितिष
ष्टिर्जुहोतयः १२४ अत्तनासक्त
यवाःप्रोक्ताअष्टाचानाभवंत्ति
ते अष्टाल्लुब्रीहयोलाजाघृताः
स्वांडिकउच्यते १२५ नाधीयीर
नरहस्यानि सोत्तराणि विचक्षणः

नचोपानिषदश्चैवपराणासांद
क्षिराणायनानि १३६ उपाकृत्यो
दगायनेनततोधीयीतधर्मवित्
उत्सर्गश्चैवःएवंपौषेप्रो
ष्ठपदेपिवा १३७ अजातव्यं
जनालोम्नीन्तयासहसंविशे
त् अयुग्मःकाकवंध्यायामा
तानानाविवाहयेत् १३८ संस
क्तपदविन्यासास्त्रिपदःप्रक्रम
स्मृतः स्मार्तकर्माणिसर्वविधौ
तस्यधर्युतोदितः १३९ यस्यां
दिशिवलिंदद्यात्तामेवाभिमु
खोदिशं प्रकुर्यात्कर्माणितामेव
चकर्मनसर्वदा १४० बलि
शेषस्यहवनमग्निप्रणयनं
तथा प्रत्यहनभवेयान्तामलं
कांतमवेत्सदा १४१ एषान्नक
प्रक्षणेयानवरस्यहविषस्तथा

२ के: प्र॰ शिष्टस्यप्राशनेमंत्रस्तत्रसर्वे॰
३७ धिकारिणः १४२ ब्राह्मणाना
मसान्निध्येस्वयमेवपूर्णाधानकं
अवेद्वैर्हुविद्यः शेषंनवमन्त्रै
र्पिमन्त्रयेत् १४३ सफलावद
रीक्षाखवाफलवत्यभिधीयते॰
धनाग्निसिकताशंकाः स्मृता
जातिशिलास्तुताः १४४ नष्टो
विनष्टेमाणिकः शिलानाशो॰
ऽप्येवंव नदैवाह्यसंस्कार्यः
प्रतीदेवाग्रहापणी १४५
प्रवणाकर्मलग्नंचेन्कपंचिवत्स
नकादिना आग्रहायणीकंड
पुंड्लिवर्जनशेषतः १४६
ऊर्ध्वंस्विन्तर प्रायोस्यान्मास
मर्कुमप्यापिवा सप्तरात्रान्त्रिया॰
त्रैवैकांवासंघएववा १४७
नोर्ध्वंमंत्रप्रयोगस्यात्त्राग्न्या॰

व
गारंनिर्म्मितेनाहनास्त्रसरांचै
वनपार्श्वेचापिदक्षिणां हृष्टके १४८
दाग्रहायसायांमाहृत्त्रावापिका
मराः कुंभोमंत्रवदासिंचेत्त
त्रिकुंभमस्त्वपठेत्त १४९ अजा
नांयोविर्योत्त्रस्यात्सवाप्येर
वकुभिस्सृतः प्रारासंमितस्
त्पादिवासिस्तुंवाचिंत्तयप्या
१५० विरोप्येयत्त्रवाकानांप्र
मारांपत्त्रभूयसा तत्प्रमाएं
कत्वेतुल्याएवप्रकीर्त्तितः
१५१ त्रैयंवकंकरत्तलमपूपार
मंडकास्सृताः पालाशांगोल
काश्चैवलोहचूर्णानिवीकर १५२
सप्तान्तनाभिकाग्रेएकावि
दालोकयत्त्रापि अनुमंत्रणीयं
सर्वत्त्रसद्देवमनुमंत्रयेत् १५३
त्वालनदर्भकूर्च्चेनसर्वत्त्रसोतार

कं·ग्र· सापश्रोः क्लूसीमिच्छा क्रमेरा
३८ स्यादथ पार्श्वे पार्ष्णिदा स्तां १५४
सन्नतावन्त्रूपृ न्यान्ति श्याक्त
नचतुष्टयं नाभिःश्रोणिरपानं
चगोः स्रोत्रांसि चतुर्दश १५५
हरोमांसावदानार्थैः कृत्स्नं
स्विष्टकृद्वृत्ता वपामादाय
१५६ जुहुयात्तं त्रमत्रसमापयेत् हृ
ज्जिह्वाक्रोडसघ्रीनियच्छकृत्
क्लोमगुदस्तनाः श्रोणिःस्कंध
सटापार्श्वेपरथंगानि प्रचक्षते
१५७ एकादशानामंगाना
मवदानानि संख्यया पार्श्व
सव्टकुस चोश्चादिव्वादाकुम्भ
तद्देशा १५८ चरितार्थाश्रुतिः
कार्यायस्मादभ्यनुकल्पनः
अतोऽस्त्रेन होमस्यापिषागप
दूचरावपि १५९ अवसानाः

नियावंतीति ये रन्त्रान्तरे पक्षा:
तावतः पायसांतपिंडान्यपक्षभा
वेपिकारयेत् १६१ तदन्वष्टां
जताप्यंतिलपक्षभावेपिपायसं
सदुक्तंप्रपयेत्तद्दन्वष्टवे
पिकर्मणि १६२ प्राधान्यंपिं
डदानस्यकोन्चिकुर्मतीषिण:
गयादौपिंडमात्रस्यदीयम
नानिदर्शनात् १६२ भोजनस्य
प्राधान्यंवदंत्यन्यमहर्षय:
ब्राह्मणानांपरीक्षायांमह
यत्नप्रदर्शनात् १६३ आम
श्राद्धविधानस्यविनापिंडै:
कृत्याविधेः तदालम्याप्यन
स्यायाविधानश्रवणादपि
१६४ विछन्नतानुपायमम दा
त्वेतद्भूतिस्यैत प्राधान्यम
मयापरस्मान्नत्स्मादेवसमञ्ज

क॰ ३॰ य: १६५ प्राचीनावीतिनाका
३८ येपित्र्येषु प्रोक्ताएणपश्रो: द
क्षिणोद्वासनान्तंचचरोर्न्निर्व
पणादिकं १६६ संन्तपश्चाव
दानानाप्रधाना प्यौनदोत्तर:
प्रधानहवनंचैवशेषंप्रक्र
तिवद्भवेत् १६७ द्वीपमन्त्रंत
मारभ्यान्तं श्राद्धाचैवेष्टकास्म
त्ता: किलिनंजलंप्रोक्तं हूर
खानोदकामर: १६८ घार
गवाज्जलभै:कर्द्दमभिन्नंनको
रावधेष्म्र नेष्टवास्तुद्वारवि
क्रमनाकु नमा येष्म्र १६९
वस्राणवावानिद्वीही पीरखश्रे
त्रियवांस्तथा श्रसावित्यत्र ना
मोक्ता जकुपात्ता्विप्रहोमवत्
१७॰ सान्तत सुमनोयुक्ताश्च
स्कंदाधिसंयुतं अर्घ्यंदाधिम

(६) मुख्यांचमधुपर्कोभिधीयते
१७१ कांस्येनैवाहरणीयस्य
निनयेदर्घ्यमंजलौ कांस्यापि
पिधानंकांस्यस्यमधुपर्कंस
मर्पयेत्तु १७२ इतिकर्मप्रदीप
स्तृतीयःप्रपाठकःसमाप्तः
शुभंभवतु संवत् १९६९ मा
घशुक्लप्र० ६ गुरौ ॥ ॥
यादृशंपुस्तकंदृष्ट्वातादृशं
लिखितंमया यदिशुद्धमशु
द्धंवाममदोषोनदीयते १

४०

६-१०-९०